

Pääkirjoitus

Jättiläisten Jalanjäljillä

Kaikki alkaa jostain ja niin myös Hoitotiede-lehti. Askelmerkit lehden perustamiseen nivoutuvat Kuopion yliopistossa Cant-hiassa huoneessa 3023 pidettyyn Hoitotieteiden Tutkimusseuran perustamiskokoukseen vuoden pimeimpään aikaan joulukuussa 1987. ”Pimeyden työ” tuotti tulosta, sillä tuolloin, me kokoukseen osallistuneet eri puolilta Suomea, totesimme tieteellisen seuramme tarvitsevan tieteellisen lehden muiden vastaavien seurojen tapaan. Tarve uuden tieteenalan tuottaman tiedon julkaisemiseen kotimaan kielillä oli ilmeinen. Olihan hoitotieteen koulutus laajentunut nopeasti maamme yliopistoissa ja myös hoitoalan ammattilaiset odottivat tutkittua tietoa työnsä perustaksi. Ensimmäiset tohtorit olivat saaneet tutkintonsa, valtakunnallinen tohtorikoulutusverkosto käynnistyi ja odotuksissa oli useita väitöstutkimuksia. Tieteenalalla oli todella vauhtia!

Erinomaisen perustan hoitotieteen alan tieteelliselle lehdelle takasi maassamme sitä edeltänyt korkeatasoinen Sairaanhoidon Vuosikirja, jonka viimeisen teoksen toimittajina olivat professorit Sirkka Sinkkonen ja Marita Paunonen. Kyseinen 30 vuotta toiminut kirjamuotoinen julkaisu oli tuolloin merkittävin hoitoalan tutkimuksen lähde maassamme. Monialaisten neuvottelujen jälkeen Hoitotiede-lehti perustettiin jatkamaan Sairaanhoidon Vuosikirjan uraa uurtavaa työtä. Lehden käynnistyminen onnistui Sairaanhoidajien Koulutussäätiön, Hoitotieteiden Tutkimusseura ry:n ja Pro Nursing ry:n merkittävällä yhteisponnistuksella ja tahdonilmaisulla.

Ensimmäinen Hoitotiede-lehti ilmestyi vuonna 1989. Kyseisenä vuonna lehti ilmestyi kaksi kertaa. Lehden lähtökohta ilmaistii tuolloin tiiviisti ja ytimekkäästi: *Lehden tarkoituksena on välittää tietoa hoitotieteestä ja sen tutkimustuloksista sekä toimia tieteellisenä keskustelufoorumina*. Lehden päätoimittajaksi valittiin Turun yliopiston professori Sirkka Lauri. Hänen kanssaan työskenteli seuraavat toimittajat: vt. professori Katie Eriksson Åbo Akademista, profes-

sori Maija Hentinen Oulun yliopistosta, professori Hertta Kalkas Tampereen yliopistosta, vt. professori Pirkko Meriläinen Kuopion yliopistosta ja lehtori Ritva Raatikainen Helsingin yliopistosta. Toimitussihteerinä työskenteli Sairaanhoidajien Koulutussäätiöstä maisteri Päivi Huopalahti.

Hoitotiede-lehden ensimmäinen numero sisälsi linjaavia keskusteluja ja tutkimustietoa. Siinä julkaistiin Kuopiosta Turun yliopistoon siirtyneen professori Sirkka Laurin virkaanastujaisesityelmä aiheesta *Hoitotiede – mitä se on?* Artikkelissaan professori Lauri toteaa tieteenalamme olevan ”lääketieteen lailla ammatillisesti orientoitunut tiede” ja siten tehtävänä on ohjaavien teorioiden tuottaminen (Lauri 1989). Toisessa artikkelissa Oulun yliopiston professori Maija Hentinen analysoi hoidon didaktiikan tutkimusta, sen tarvetta ja tutkimuskohteita. Muut kyseisen lehden artikkelit käsitelivät mm. syöpäpotilaiden omaisten mukautumista, nuorten elämäntilanteiden tarkastelua oppilashuollossa, sairaanhoidon opiskelijoiden tietoja ja psykiatristen pitkäaikaispotilaiden sosiaalisia taitoja. Lisäksi keskustelufoorumilla julkaistiin vastaväittäjän näkemys Anneli Sarvimäen Helsingin yliopistossa tarkastetusta väitöskirjasta, Sairaanhoidon Vuosikirjan XXIV viimeisen numeron artikkelien esittely ja tutustuttuina Turun yliopiston hoitotieteen laitokseen. Jokainen ensimmäisen lehden artikkeli oli professorin tai tutkijan yksin kirjoittama. Ensimmäinen lehti sisälsi siis teoreettista pohdintaa ja tavoitteli analyttistä otetta.

Nyt vuosikymmeniä myöhemmin lehden tulevaisuus liittyy laajaan kansainväliseen tieteellisen julkaisemisen trendiin. Tieteellinen julkaiseminen on laajentunut räjähdysmäisesti viimeisimmän 20 vuoden aikana, sillä maailmassa julkaistaan noin kaksi miljoonaa artikkelia vuodessa ja lehtiä on tarjolla varovastikin arvioiden yli 30 000. Kymmenen vuoden aikana julkaisumäärät ovat lisääntyneet lähes 90 prosenttia. Hoitotieteessä on noin 120 impact faktorin omaavaa kansainvälistä lehteä. Hoitotiede-

lehti siis kilpailee kiinnostavaista artikkeleista globaaleilla markkinoilla. Tiedon nopea julkaisutahti ja kierto haastavat sekä lehteen artikkeleita kirjoittavat että niiden arvioijat toimittajien lisäksi. Julkaisumäärien lisääntyminen on todellinen haaste uuden tiedon tuottamiselle ja tutkimuksen vaikuttavuuden osoittamiselle.

Miten hoitotiede on uudentunut ja kuinka nykyiset tutkijasukupolvet hoitotieteen alaa kehittävät? Nobelisti Hans Krebs kuvasi artikkelissaan 1960-luvulla omaan tutkijanuraansa ja menestykseensä vaikuttaneita tekijöitä. Tutkijan asenne ja innostus ovat keskeinen eteenpäin vievä voima. Asennetta voi oppia seuraamalla oman alansa johtavan korkeatasoisen tutkijan työskentelyä. Tutkimustyö edellyttää suurta työkykyä, jota taataan keskittymällä olennaiseen nöyryydellä ja itsekritiikillä. Korkeatasoiselta tutkijalta voi oppia terävien tutkimusongelmien löytämistä ja ongelmanratkaisuja. Ydintä on, että tekniikoita voi oppia toki muiltakin, mutta asennetta opitaan kokoneilta tutkijoilta. Callista Roy (2018) pohtiikin artikkelissaan hoitotieteen tilaa analysoimalla alan empiirisen tutkimuksen ja teoreettisen sekä filosofisen perustan suhdetta. Tämänkaltaista pohdintaa tarvitaan myös kotimaassamme.

Voimme oppia paljon hoitotieteen alan Jättiläisten työstä, sillä he ovat aikaansa säästämättä kehittäneet hoitotiedettä tieteenä ja sen ilmentymiä kuten Hoitotiede-lehteä. Tieteellisen kotimaisen lehden tarve ei ole hävinnyt ja lehdelle aikanaan asetetut lähtökohdat ovat kestäviä. Tieteellisen julkaisemisen vauhti ja muodot vain muuttuvat. Siten myös Hoitotiede-lehden ja siihen kirjoittavien tulee kehittyä edelleen. Moderni tietentekeminen ryhmätyöskentelyineen, tieteiden välinen yhteistyö, vaikuttavuuden arviointi, avoin tiede ja kansainvälinen yhteistyö on muuttanut alan tutkimustyön julkaisuperinteitä 30 vuoden aikana. Hoitotiede-lehden haasteena on, että siinä

julkaistaisiin aidosti uutta ja teoreettis-metodologisesti vahvaa tutkimustietoa tai lyhyitä keskustelunavauksia ajankohtaisista aiheista nopealla syklillä. On myös tärkeää, että lehden artikkeleiden arvioijina toimii aktiivisesti tutkimusta tekeviä asiantuntijoita, joilla on näkemystä tieteenalamme tilasta tai ymmärrystä käytännön kehityksestä. Tohtoriksi väitellyt asiantuntija voi nopeasti kadottaa sisältöjen, menetelmien ja kehityksen tuntemuksen. Lehteen tarvitaan arvioijiksi myös tilastoasiantuntijoita ja muita eksperttejä. On huomionarvoista, että lehdessä on edelleen harvoin kiitoksia tutkimusta rahoittaville. Kertooko tämä siitä, että tutkimusta tehdään edelleen ilman ulkopuolista rahoitusta ja lähinnä opinnäytteinä. Tämänkaltaisen ei ole kestävää nykyajassa. Maassamme meneillään olevat suuret sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntien reformit vaikuttavat myös yliopistollisen tutkimuksen sisältöihin ja rahoitukseen 2020-luvulla sisältäen monia mahdollisuuksia ja myös uhkia. Tällöin hoitotieteen tutkimus, siihen käytetyt resurssit ja sen tuotokset joutuvat entistä tarkempaan tarkasteluun. Hoitotieteen tutkijoiden ja alan asiantuntijoiden on jälleen syytä kokoontua kahvihuoneeseen tai virtuaaliseen tilaan tulevaisuutta suunnatamaan. Jättiläisten Jalanjaljet velvoittavat!

Kuopiossa, maaliskuussa 2018

Katri Vehviläinen-Julkunen, professori
Vieraileva päätoimittaja
Itä-Suomen yliopisto,
Terveystieteiden tiedekunta,
Hoitotieteen laitos
s-posti:katri.vehvilainenjulkunen@uef.fi

LÄHTEET:

- Lauri S. (1989) Hoitotiede –mitä se on? *Hoitotiede* **1**(1), 2–4.
Roy C. (2018) Key issues in nursing theory. Developments, challenges and future directions. *Nursing Research*, **67**(2), 81–92.